

פרויקט להקת "בת-קול"

תכנית הוראה במחול
מרכז למידה שמע חיפה
בהנהלת רותי גדעוני
מורה למחול: סיגל רז

מאפייני האוכלוסייה

- חירשים, כבדי
- שמיעה ומושתלים
- גילאי 12 ומעלה.

על עולם לקויי השמיעה:

הירידה בשמיעה משפיעה על היחיד ועל מהלך התפתחותו במכלול של היבטים שפתיים, קוגניטיביים, רגשיים וחברתיים.

ילד המתקשה בשמיעתו נראה ככל הילדים בסביבתו. הירידה בשמיעה באה לידי ביטוי חיצוני באופנות התקשורת שלו, במערכת ההגברה האישית ולמרבה הצער גם בקשיים לקיים קשרים חברתיים תקינים עם ילדים שומעים.

להקת "בת-קול"

להקת "בת-קול" היא להקת מחול המשלבת בני נוער חירשים, כבדי שמיעה ושומעים, הפועלת במסגרת שמע חיפה.

מטרות הקבוצה הם:

- יצירת להקה המורכבת מבני נוער לקויי שמיעה ושומעים הרוקדת יחד ומאפשרת לרקדנים ככלל ולחירשים בפרט להתבטא בתנועה ומחול באופן שווה בין שווים.
- שכלול הטכניקה ויכולת ההבעה של חברי הקבוצה והעלאת "תוצרי" העבודה המשותפת- ריקודים, על במה בפני בני נוער והקהילה.

הבסיס הרעיוני להקמת להקת "בת-קול"

תהליך העבודה וההתנסות
באומנות המחול, ששיאו
הופעה, מהווה בסיס לשינוי
ההתנהגותי של חברי הלהקה
ומאפשר את השילוב בין
החירשים לבין שומעים.

הנחת יסוד זו מתבססת על שלושה היבטים עיקריים:

- **החירשות והשפעתה על האדם- ייחודו של המתבגר**
החירש הן מבחינת תהליכי ההתבגרות ביחס למתבגר
השומע והן מבחינת הניסיונות לשלב אותו בחברת
השומעים.

- **המחול כאומנות בעלת איכויות מיוחדות-המחול הוא שפה המורכבת ממספר מערכות: דימויים, מטפורות, סמלים וסימנים ומכאן שהוא מאפשר ביטוי, הבנה ויישום של תהליכים הוליסטיים הכוללים גוף נפש ודעת (LABAN, IN SORELL, W. 1966;LEVY, F.J.1995;PAYNE,H.1992) לפיכך, יש לו איכויות חינוכיות וטיפוליות כאחת. איכויות אלה מקבלות משמעות בהקשר העבודה עם חירשים המורגלים לדבר בשפה הכוללת את אותם המרכיבים.**

- **המחול כאומנות חזותית- בימתית: תהליך הבנייה וגיבוש הריקוד**
עד לכדי הבאתו לתוצר הראוי להציגו על במה, מזמן היווצרות של מערכות יחסים תחת "לחץ", המכוונת ליחסי גומלין בין הריקוד לבין הרקדן, ובין הרקדן לבין הרקדנים האחרים. "כור היתוך" זה מהווה קרקע פורייה ליצירת תהליכים תוך אישיים וחברתיים, היכולים להוות חוויה מכוננת בחייו של הרקדן ולהשפיע על הדימוי העצמי החיובי שלו בפרט, כשמדובר ברקדן חירש.

(HANNA, 1988; GROTOVSSI, J. 1968 IN)

(HUXLEY, M & WITTS, N. 1996)

חשיבות הוראת המחול לאוכלוסיית לקויי השמיעה, יצירת תהליך התנסותי ששיאו הופעה.

- ההתנסות באומנות המחול בכלל וההופעה על במה בפרט, מאפשרת לחירשים לפעול כשווים בין שווים בתוך קבוצה חברתית. היא מאפשרת להם להיות חלק אינטגרלי מהחוויה ההוליסטית בתוך העולם השומע.
- ההופעה על במה, מזמנת לרקדן בכלל ולרקדן החירש בפרט, חוויה של הצלחה, שיכולה להשפיע על תחושת המסוגלות החיובית שלו. חוויה זו ניתנת לשכפול
- גיבוש תהליכי הריקוד עד להצגתו על במה, בתנאים של "לחץ", מזמן התגייסות של כל פרט בקבוצה להשגת המטרה המשותפת
- ההופעה מאפשרת לחירשים להראות לעולם ש"גם הם יכולים לרקוד" ולרקוד טוב!

יעדים :

- **מוטורי-הכרתי:** יצירת שפה תנועתית משותפת לכל חברי הקבוצה הבאים מרקע שונה הן ברמה והן בסגנון. גיוון וחישיפה לסגנונות וז'אנרים במחול בהתאם לרפרטואר הריקודים ומצפייה במופעי להקות מקצועיות.
- **חברתי-רגשי:** דגש על יצירה והבעה אישיים בעבודה פרטנית, בזוג או בקבוצה. קטעי האימפרוביזציה משולבים במרבית הריקודים אותם מעלה הלהקה ובכך נותנים ביטוי אישי לרקדנים.
- **חינוכי-ערכי:** הרקדנים לומדים לעבוד בשיתוף פעולה במהלך החזרות וההופעות ולעיתים לאורך משכי זמן ממושכים בהם עליהם לחיות יחדיו.

עזרים טכניים:

למופע:

- במת עץ לפחות 8X6 ממ"ר.
- בנוסף לרמקולים המופנים לקהל, בין 2 ל 4 מוניטורים על הבמה ליצירת ויברציות- תהודה המאפשרת ללקויי השמיעה להרגיש את המוסיקה.
- מערכת +נגן CD לשיעורים וחזרות:
- למהלך החזרות יש צורך באולם/סטודיו + מראה.רצוי עם רצפת עץ.
- מערכת סאונד חזקה או מוניטורים המורכבים מתחת לרצפה.

"העיוורון מנתק את האדם מחפצים ואילו החירשות

עוקרת אותו מחברת בני אנוש" (הלן קלר)

- אני מאמינה כי לימודי המחול לאוכלוסיית לקויי השמיעה מחזקים ומעצימים אותם בתחומים רבים, תהליך זה מתאפשר בגלל כוחה של שפת המחול, שהוא בתנועה ולא במילה. כמו כל שפה היא מאפשרת תקשורת בין העולם הפנימי לעולם החיצוני, ומשום שהיא כל כך מוכרת ונגישה לרקדן החירש, הוא יכול לחוות את היתרון היחסי שיש לו בישומה בריקוד. כך מזדמן לו שימוש בכלי נוסף לחיבור והשתלבות בחברה.

יחד עם זאת אל לנו להתייחס
לאינטגרציה מנקודת מבט
מתנשאת כפי שטוען אדם
בנג'מין (BENJAMIN IN ALBRIGHT
1997) "יש השוגים בשימוש
במילה אינטגרציה כשהם
טוענים שקבוצה מסוימת
(החריגים/אחרים) צריכה
להתאים את עצמה
לסטנדרטים של קבוצה
אחרת. על העולם
ה"נורמאלי" לקבל את
העובדה שהאחר הוא חלק
אינטגרלי בתוכנו ועלינו
מוטלת החובה למצוא להם
מקום כשווים."
אני מאמינה שהמחול בכלל
ופרויקטים כדוגמת "בת-קול"
הם מקומות המאפשרים שוויון
שכזה.